

Första läsningen: **1 Sam 16:1b, 6-7, 10-13a** (*David smörjs till kung över Israel*)

Messias betyder den Smorde (= kungen). Gamla testamentet lär oss idag att inte ens profeten Samuel kunde se klart vem Guds utvalde ledare skulle vara. Det behövdes en särskild nåd från Guds Ande, lik den nåd som lät de gamla Symeon och Hanna känna igen Frälsaren i det lilla barnet som bars fram till templet i Marias famn (Luk 2:25 f). Att David inte är med vid presentationen inför den store profeten Samuel tyder på att han inte ansågs viktig. Han var yngst, ingen räknade med att profeten skulle fråga efter honom. Vi är i Betlehem. Tusen år senare ska här *den nye David* födas och även då är det bara ett ingripande från Gud som får upp människors ögon för vem barnet är. Två detaljer till förenar pojken David med Jesus: 1) Han är en god herde (Joh 10:11, 14) och den ende i familjen som tar hand om fåren, alla andra vill bara träffa kändisen Samuel. 2) Båda fick lida mycket (jfr Ps 132:1). Frälsaren erkändes *aldrig* i sin hemstad Nasaret: ”Den där Jesus kan inte vara någon Messias” (jfr Luk 4:16-30; jfr 2:34-35). *Herren ser till hjärtat* (v. 7). Världen är blind. *Det som människor sätter högt är skändligt i Guds ögon* (Luk 16:15).

Andra läsningen: **Ef 5:8-14** (*Stå upp från de döda, och Kristus skall lysa över dig*)

Det behövs ett inre ljus, en gåva från Guds Ande, för att man ska inse vem Jesus är (jfr 2 Kor 4:6). Denna text är en bit urkristen poesi som vill tolkas. Att inte tro på Jesus, att inte kunna SE honom, är som att sova eller ligga i gravens mörker (v. 14). Här mitt under fastetiden ger oss Paulus en försmak av påsknattens ljusceremoni.

Evangelium: **Joh 9:1-41** (*Han gick och tvättade sig och kom tillbaka seende*)

Alternativ, kortare läsning: Joh 9:1, 6-9, 13-17, 34-38.

Johannes dramatiska berättarstil gör det lätt att ta den långa berättelsen till sig. Det dras en elegant parallell mellan *att bli seende* och *att tro*. Den medfödda blindheten hos tiggaren leder tanken till arvskulden (”arvsynnen”) som inte är resultatet av våra eller våra föräldrars personliga synder utan ett hjälplöst tillstånd av *utanförskap från Guds rike, från tron och från Paradiset* som vi föds in i (se Rom 5:12-21; *Katolska kyrkans katekes*, nr 386-409). Kort sagt: vi ser inte Gud i denna värld. Denna andliga blindhet kan bara Gud bota. Därför kom Jesus till jorden. En långt farligare blindhet är fariseernas (v. 40) som vägrar inse att Jesus måste komma från Gud, trots det under som utspelas framför dem. Fariseerna gör allt de kan för att *leta fel*. Det är djävulens typiska strategi (Job 1:6 ff). De börjar exkommunicera alla som bekänner sig till Jesus och försöker så styra människorna med rädsla (v. 22). Jesus får under inga omständigheter betraktas som Messias. Snart ska de få honom bunden i bojor framför sig. Då slänger de vilda anklagelser mot honom – på lika dåliga grunder som här (Mark 14:55-59).

MÅNDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jes 65:17-21** (*Där skall inte mer höras gråt eller klagorop*)

Profeten Jesaja är storslagen på alla sätt – och stora är även de löften som Gud ger sitt folk här mot slutet av hans bok. Den värld vi känner till, med sjukdom, krig, våldtäkt, mord, spädbarnsdöd, gråt och skrik, you name it, kan inte leva upp till det som utlovas här – och måste inte heller göra det: Gud lovar *en helt ny himmel och en ny jord* (v. 17). Det är mer än att säga att ett plågat folks lidanden snart ska ta slut (i politisk, jordisk mening). På Jesu tid är den *apokalyptiska* tolkningen av Jesaja stark inom judendomen (hela världen kommer att gå under och ett nytt Gudsrike ta sin början). *Det himmelska Jerusalem* utan gråt och klagan, där döden inte hotar oss längre, är också tema i Nya testamentet (se Upp 21:1-4 ff). Som kristna måste vi kämpa politiskt för jordisk välfärd och folkhälsa, ekonomisk trygghet och framgång (v. 20-22) men vi är samtidigt realistiskt medvetna om att *utopierna* är drömmar. De visar vår **längtan efter himlen**. Därifrån ska paradiset komma. Aposteln Johannes såg det himmelska Jerusalem *komma ner ur himlen, från Gud, redo som en brud* (Upp 21:2). Att detta snart må ske ber vi om varje dag i Fader vår: **Tillkomme ditt rike!**

Evangelium: **Joh 4:43-54** (*Gå hem, din son lever*)

Från och med *i dag och till och med pingstdagen* kommer vi nu att följa Jesus på hans väg i sällskap med evangelisten Johannes, som har skrivit mässans evangelier för vår skull. Det fjärde evangeliet är det djupsinnigaste: det har tillkommit när händelserna ligger på mer än femtio års avstånd och Kristusmönstret har klarnat i den unga kyrkans medvetande. Evangelisten hade då under alla år begrundat det han som ung man bevittnade, såg, hörde, kände, ja till och med kände dofterna av (smörjelsen i Betania) i Jesu sällskap. Han som låg närmast Jesu bröst vid den sista måltiden och stod under korset med Maria, han har bättre än någon avlyssnat och nedtecknat detta skeende, som gäller alla människor, i alla tider, för att vi ska tro att Jesus är Messias, Guds son, och för att vi genom en sådan tro ska ha liv i hans namn (Joh 20:31).

Gudsriket vi ber om i Fader vår har anlönt med Jesus, men är ännu inte synligt för världen. Det visar sig dock *i tecken som Jesus gör*, och av dem har Johannes utvalt sju som han tar med i sin bok (2:1-11; 4:43-54; 5:1-9; 6:1-15; 6:16-21; 9:1-7; 11:1-44). Vinundret i Kana var det första. Undret i denna läsning är det andra.

Jesus avvisades först i sin hemtrakt Galileen men blev senare populär där på grund av sitt modiga uppträdande i templet i Jerusalem (Joh 2:13 f; 4:45). Galileerna var alltid kritiska mot huvudstaden i söder. En messias från Galileen som kunde slå till mot den korrupta tempelaristokratin och romarna skulle vara mer än välkommen. Många började tro att Jesus kunde vara en kandidat till en sådan post (jfr Joh 6:15). Att Jesus botar den unge mannen kan ses som en uppfyllelse av Jesajas profetia om att ingen i det kommande Gudsrike ska behöva dö ung (se ovan, Jes 65:20). Men att pojken är son till en man ”i

kunglig tjänst” (v. 46) komplicerar läget (han kanske är slav/tjänare, det är samma ord). ”Kungen” kan bara vara Herodes Antipas, Jesu furste på jorden. Han var helt lojal mot romarna, förtryckte folket och ansågs sakna respekt för den judiska religionen. I en liknande episod hos Lukas och Matteus är den hjälpsökande istället en romersk officer (Matt 8:5-13; Luk 7:1-10). Men det är ju ännu värre: att Jesus hjälper en sådan hade de revolutionära absolut inte gillat.

Vi som tillhör Guds folk i en annan tid ställer andra frågor till denna episod. Varför botade inte Jesus *våra* kära som gick bort i ung ålder? Vi bad och bad. Inget hände.

Herren gav och Herren tog, lovat vare Herrens namn (Job 1:21).

TISDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Hes 47:1-9, 12** (*Vattnet välldes fram från templet och gav liv*)

Gud lovade landet som *flödar av mjölk och honung* (2 Mos 3:8). Visst växer det goda frukter i Heliga landet (jfr 4 Mos 13:24-28) men det krävs mycket vatten, och *vattenbrist* har alltid skapat konflikter där (jfr 1 Mos 26:18-22) – och gör så än idag. Och varför så mycket öken? Varför en gigantisk sjö med 30 procent salthalt, som verkligen förtjänar sitt namn, Döda havet, där inget kan leva? Guds löfte kan bara förstås andligt. Det handlar om **paradiset** (1 Mos 2:6, 10-14; Upp 22:1 f) och om vår **gemenskap med Gud i tron** (Ps 1:3; Jer 17:7; Joh 4:10-14; 7:38-39). Profeten Hesekiels vision pekade framåt: en gång ska ett vatten komma från Gud (”templet”, v. 1) som flödar över av liv och uppfyller löftena till Abraham och Mose om en paradisk tillvaro. Vattnet flyter ner till Jordandalen, skrev han, och gör Döda havet ”friskt” (v. 8). Man kan inte låta bli att tänka på de många fattiga som inte har tillgång till *rent dricksvatten*. Det är svårt att *inte se* Guds vrede över den rika världens dödliga *miljöförstöring*. Jesus steg ner i Jordan vid sitt dop (Matt 3:13-17) och gjorde det heligt (om vi i dag döper med vatten hämtat från Jordan välsignar vi det inte först). Han kom till templet i Jerusalem och predikade **den aktiva omställningen från omänsklighet till medmänsklighet** som *dopets vatten* vill förverkliga i oss när det sköljer bort alla våra synder. Hans rike är *ett tillstånd*, ingen geografi. Den som tror blir själv Guds tempel, ett heligt land. Hesekiel såg ängeln mäta tempelgården. Vi mäter *bredden och längden och höjden och djupet* av Kristi kärlek (Ef 3:18-19).

Evangelium: **Joh 5:1-3, 5-16** (*Genast blev mannen frisk*)

Den här glömda patienten gör djupt intryck på Jesus. Han har väntat på hjälp *längre än Jesus har levat*. Det här är inte en undervisning i tålmod för oss, som vissa predikanter säger, utan helt enkelt en **social skandal**. Denne mans ”tålmod” ska vi inte ”efterfölja”, nej vi ska hojta till och skaffa honom vård. De som kritiserar Jesus kan reglerna för sabbatsvilan men de kan tydligen också låta en förflamad man vänta i kön framför den

hälsobringande källan i 38 år. Jesus frågar inte efter mannens tro. Vi ska hjälpa **alla**. Sjukvården har dåligt rykte på grund av vårdköer som kostar liv. Cancerpatienter får vänta på diagnos och canceren hinner sprida sig. Människor dör och samhället sparar pengar. *Trafikköer* åtgärdas med vägar utan gräddfiler. Varför inte vårdköerna? Det är **statens plikt**.

Jesus har sin fullmakt från Fadern. Hans under talar för sig själva. Döparen vittnade för Jesus. Mose förutsåg hans ankomst (5 Mos 18:15). Jesus är den sanne läkaren (2 Mos 15:26), källan med levande vatten (Joh 4:14; 19:34; jfr Ps 36:10; Jes 12:3; Jer 2:13; 17:13; Sak 13:1; Upp 21:6) och herre över sabbaten (Mark 2:28).

Han låter mig vila vid lugna vatten (Ps 23:2).

ONSDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jes 49:8-15** (*Jag skall fullborda i dig förbundet med folket*)

Profeten Jesaja har fyra gåtfulla texter som man kallar sångerna om Guds tjänare (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12). Där utlovar Gud en kommande frälsare, som ska undervisa om Gud och ge tröst men också plågas och förnedras, ja dödas för att *sona allas skuld*. Denna tjänare är inte enbart en poetisk bild av folket självt som plågas under den babyloniska fångenskapen på 500-talet f.Kr., ty han tillhör visserligen folket men ska samtidigt förmedla ett nytt förbund mellan folket och Gud (v. 8; jfr Jer 31:31-34; Luk 22:20). I dagens läsning är de två första verserna (v. 8-9) hämtade från slutet av den andra sången.

Till det nya Gudsriket kommer folk från alla håll. ”Assuans land” (v. 12, i vissa biblar kallat för *Sineernas land*) är ett område vid Egyptens sydgräns. *Jag säger er att många skall komma från öster och väster och ligga till bords med Abraham och Isak och Jakob i himmelriket. Men rikets egna barn skall kastas ut i mörkret utanför* (Matt 8:11-12; jfr v. 12). Jesu varnande ord (jfr Döparens ord i Matt 3:9) riktar sig även till frälsningssäkra kristna. Guds rike tar vi emot som hjälplösa barn (Matt 18:3-4). *Glömmer en kvinna sitt lilla barn, bryr hon sig inte om den hon själv har fött? Och även om hon skulle glömma, glömmer jag aldrig dig* (v. 15). Guds rike är för syndare. De ska få leva (Hes 33:11). Här i fastan blir vi extra medvetna om det.

Evangelium: **Joh 5:17-30** (*Liksom Fadern ger liv åt de döda, så ger också Sonen liv åt vem han vill*)

Vi ansluter direkt till gårdagens evangelium, där Jesu motståndare är blinda för det underbara mirakel som sker framför dem. *Jesus är Gud av Gud, ljus av ljus, av samma väsen som Fadern* (trosbekännelsen i mässan). Detta är vad Jesus menar i v. 18, och motståndarna förstår det exakt. Jesu vilja att ge liv (v. 21) delar han med Fadern. Gud

upprätthåller och styr världen även på sabbaten. Meningen med sabbaten var inte att den skulle förlama all mänsklig aktivitet utan att människan skulle få vila med Gud och glädjas över skapelseverket som han (2 Mos 20:11). Genom att befria människor från sjukdom, utanförskap och död gör Jesus det möjligt att delta helhjärtat i sabbaten och glädjas och lovprisa Gud. Den barmhärtiga, milda och livgivande rösten som talar här är den som också ska döma världen (v. 22) – en stor tröst att veta! Domaren är *Människosonen* (v. 27) som profeten Daniel fick skåda i förväg (Dan 7:13). Denna himmelska gestalt är redan här, det är han som talar. De som tror honom skaffar sig nu en plats i himlen (v. 24) genom att de har gått över till *nådens liv*, de lever försonade med Gud. Att även de döda redan nu hör Jesu röst och får liv (v. 25) kan förstås bildligt (de ”andligt döda”, jfr Luk 9:60) eller bokstavligt (dödsriket vet nu att frälsningen är nära).

Jag väntar på Herren, jag längtar, jag hoppas få höra hans ord (Ps 130:5).

TORSDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **2 Mos 32:7-14** (*Herren ångrade det onda han hade hotat att göra mot sitt folk*)

Mose är på berget i samtal med Gud, och däruppe utspelar sig dagens läsning. Folk vänder Gud ryggen. Det är som om de bara har väntat på tillfället. Mose var borta en tid och genast tar de chansen att tillbe den avgud som deras hjärta *egentligen* älskar (väl den kananeiske åskguden Baal). Gud är som en brudgum som dagen före bröllopet upptäcker att hans blivande brud ligger med en annan man. Han är förkrossad och vill göra sig av med folket. Inför Mose kallar Gud det ”ditt folk” och inte ”mitt” (v. 7). Mose erbjuds att grunda ett nytt folk, såsom en gång Abraham. Det styvnackade Israel kan dränkas i eld och svavel, som en gång Sodom och Gomorra (1 Mos 18:16 ff). Men precis som Abraham går Mose här i **förbön för syndarna**. En personlig, privat frälsning utan sina syndiga bröder och systrar vill Mose inte ha. Därtill älskar han dem för mycket.

Hade inte också Jesus kunnat be Fadern om *tolv legioner änglar* (Matt 26:53) eller en *eld från himlen som förgör* (Luk 9:54) det ruttna Jerusalem? Gamla testamentets hjältar valde att *stå ut med och be för* syndarna. Av kärlek – som Jesus.

Evangelium: **Joh 5:31-47** (*Den som anklagar er är Mose*)

Det gapar en avgrund mellan Jesu syn på sig själv och den bild hans motståndare gör sig av honom. Här finns inget utrymme för kompromisser. För många av rabbinerna var profeten *Jeremia* lika provocerande. *Hesekiel* var närmast outhärdlig att lyssna på. Och ändå blev dessa två småningom accepterade och deras texter erkända som inspirerade av Gud. Men hur skulle man som farisé eller skrifflärd handskas med Jesu anspråk på att ha Gud till far, ja att vara väsensidentisk med Gud (Joh 5:18; 10:30 m.m.)? Den fromme juden kunde kalla Gud för sin far (t.ex. 5 Mos 32:6; 2 Sam 7:14; Ps 89:27; Jes 64:8; Vish

2:16,18), men absolut inte i den exklusiva och enastående betydelsen som Jesus gör det här (v. 37). Och ännu värre: vad skulle hända om alla erkände Jesu anspråk? Han skulle omedelbart få nycklarna till templet, utropas till kung, bli tillbedd som Gud, inta översteprästens stol i Höga rådet. Tanken är otänkbar. Judas Iskariot fick antagligen ont i magen av att höra hur Jesus ”spårar ur”. Vilken rådgivare som helst skulle förklara för Jesus att han begår politiskt självmord. *Jesus, varför går du inte fram mer försiktigt, pedagogiskt? Varför inte rädda ditt liv?* Jesus hade kunnat bli en stor profet, sett Jerusalems förstörelse år 70 och likt Jeremia (som förutsåg det första templets förstörelse) sedan predikat hoppet om *ett nytt Israel*. Men nej. Offerlammet är på väg att slaktas. Och uppstå igen – att *döda vår död*. Jesus vet vad han gör.

Jag har blivit en utstött bland mina bröder, en främling... (Ps 69:9).

FREDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Vish 2:1a, 12-22** (*Vi skall döma honom till en neslig död*)

Gamla testamentets kanske yngsta bok, från ca 100 f.Kr., är på sina ställen en nästan fotografisk förutsägelse av vad den kommande Messias skulle utsättas för (läs även Vish 4:7 – 5:7). De officiella judiska lagtolkarna i Jerusalem erkände den inte, men Jesus kan ha läst den, och hans fosterfar Josef (kanske i Egypten?). *Den rättfärdige drabbas av mycket ont, men Herren räddar honom från allt* (Ps. 34:20). Det var Josefs livserfarenhet och den lärde sig Jesus.

Den uppståndne Jesus förklarade meningen med sin död för sina lärjungar: det står i skrifterna att Messias skulle komma för att lida (Luk 24:44-46). En viktig pelare bland dessa förutsägelser är *sångerna om den lidande Gudstjänaren* (jfr v. 13) hos profeten Jesaja (Jes 42:1-9; 49:1-9; 50:4-9; 52:13 – 53:12, särskilt den sista av dem). De judiska auktoriteterna ansåg det absurt att Messias skulle lida. Han skulle segra! Jesu kors blev för dem beviset på att han inte kunde vara Messias (jfr v. 17-20 och Matt 27:39-43). Men *de förstår inte Guds hemligheter* (v. 22). Likadant, fast tvärtom, med muslimerna: de använder orden ”profet” och ”messias” om Jesus och *därför* förnekar de att han dog på ett kors. Jesus kom undan, säger de. De tänker: ”Gud skulle aldrig svika sin profet som bad i Getsemane om att slippa dö” (Mark 14:35).

Och det var inte lätt för apostlarna heller att inse *frälsningsmysteriet*. Även vi kan rygga tillbaka vid tanken på Guds Son som går i döden för oss. Det känns orättvist, obegripligt, onödigt. Men **han valde att göra så**. Orsaken är hans ofattbara kärlek. Han ville gå till det yttersta för att visa oss sin *villkorlösa solidaritet och förlåtelse*.

Evangelium: **Joh 7:1-2, 10, 25-30** (*Hans stund var ännu inte inne*)

Alla pratar om denne Jesus. Vem är han? Var är han? Han är efterlyst i trakterna kring Jerusalem (Judeen) och alla vet att makthavarna vill döda honom. Jesus är på flykt i sitt eget land, som en gång kung David (v. 1; jfr 1 Sam kap. 19-26). Han sover säkert på en ny plats varje natt (jfr Matt 8:20). Jesus tar sig upp till lövhyddefesten i hemlighet (inte ens familjen får veta det i förväg, se Joh 7:2-10). Han predikar offentligt på Jerusalems tempelplats. Snacket går. Jesus är alltför ”mänsklig” för att kunna motsvara Jerusalembornas Messiasförväntningar. ”Ska man skratta eller gråta? Han måste vara förryckt eller besatt av en demon”, så verkar de tänka. Att Messias ska komma från Betlehem hade profeten Mika förutsagt i början av sitt femte kapitel, och där föddes ju Jesus, men det verkar inte spela någon roll. Man skakar på huvudet, härmar kanske hans dialekt (v. 27-28). Andra skrattar inte. De anser att Jesus är farlig, och de vill slå till. De har resonerat som förföljarna i dagens första läsning.

Förslag till fredagsoffer: Be för de kristna som just i denna stund hånas såsom Jesus.

LÖRDAGEN FJÄRDE VECKAN I FASTAN

Första läsningen: **Jer 11:18-20** (*Som ett oskuldsfullt lamm som förs bort för att slaktas*)

Läsningen är från en av de texter hos Jeremia som många tror var hans privata dagboksanteckningar, inte avsedda för offentligheten, men infogade i boken senare (= Jer 11:18 -12:6; 15:10 - 16:3; 17:14-18; 18:18-23 och 20:7-18).

Vi hör om en komplott mot Jeremias liv, som han med Guds hjälp uppdagat. Det rör sig om män från Jeremias egen hemstad, Anatot (Jer 11:21; jfr 1:1), en by nära Jerusalem. Jesus tänkte kanske på Jeremia när han sa att *ingen profet blir erkänd i sin hemstad* (Luk 4:24). Den skrämmande upplevelsen av att bli förrådd medan man är i god tro, att vara *som ett fogligt lamm som leds till slakt*, har Jeremia gemensam med Jesus (v. 19; jfr Jes 53:7, en text Jeremia nog hade läst och i vilken urkyrkan kände igen Jesu öde, se Apg 8:32). Den ensamme och förföljde profeten påminde på många sätt om Jesus. Många i folket tyckte så (Matt 16:14). När Jesus rensade templet citerade han Jeremia (Mark 11:17; Jer 7:11). ”Njurar och hjärtan” prövas av Gud – därmed menas människornas innersta beslut, motiv och känslor, som man ansåg knutna till dessa organ. Jeremias hämndkänslor (v. 20) är mänskliga, vi förstår dem lätt. Vi är ännu långt ifrån Jesu bön för sina fiender (Luk 23:34). Jeremia dödades *inte* utan klarade sig. Jesu lärjungar har säkert räknat med att även deras mästare och store profet skulle bevaras vid liv av Gud (Matt 16:22).

Evangelium: **Joh 7:40-52** (*Inte kommer väl Messias från Galileen?*)

Jesus deltar med tusentals andra i lövhyddefesten i Jerusalem. Han är säkert inte lätt att hitta i folkhavet och i mängden av snabbt uppförda små hyddor, där människor ber och sjunger medan doften av god mat sprider sig. Festen varade i sju dagar, och under den sista dagen bar man vatten i en gyllene kanna från Siloadammen till templet. Vattnet östes

över altaret som en bön om regn. Templet illuminerades på natten. Dessa två riter är nog anledningen till Jesu ord om att han är en källa med *levande vatten* (Joh 4:14; 7:37-39) och *världens ljus* (Joh 8:12).

Jesu predikan vid festen gjorde intryck. Ryktet gick att han var den store profeten som Mose hade förutsagt (v. 40; jfr 5 Mos 18:18) eller Messias (v. 41). Förvirringen är stor: man minns profetens Mikas ord om att Messias skulle födas i Betlehem (Mik 5:1-2) men vet inte att det var där Jesus föddes (v. 42).

Johannes säger inte hur många som samlades kring Jesus, men antalet räckte för att oroa massorna och få den religiösa ledningen att skicka ut vakten för att gripa honom. Jesu hem är Galileen och det tyckte fariseerna var skäl nog för att inte lyssna på Jesus. Tempelvakten och Nikodemos har börjat se positivt på Jesus. De betraktas som mindre vetande. *Trons embryo* kvävs, får inte lov att födas. Så sker också idag i många människors hjärtan.

Jag skickar er som får in bland vargar... Akta er för människorna (Matt 10:16-17).
